

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH MIASTA CIESZYNA NA ROK 2010

stanowiący część strategii rozwiązywania problemów społecznych

§ 1

Diagnoza problemu alkoholizmu na terenie Cieszyna.

1. Definicja alkoholizmu.

Alkoholizm, inaczej uzależnienie od alkoholu to choroba ciała, duszy i umysłu. Polega ona na utracie kontroli nad ilością wypijanego alkoholu. Spożywanie zazwyczaj dużych ilości alkoholu przez alkoholika jest spowodowane przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym i nie podlega jego woli. Mechanizm powstawania uzależnienia nie jest do końca wyjaśniony, ale ma bezpośredni związek z nadużywaniem alkoholu. Jednym z kluczowych objawów w diagnozowaniu choroby alkoholowej, obok utraty kontroli nad ilością wypijanego alkoholu, są objawy abstynencyjne. Fundamentalnym warunkiem zdrowienia jest abstynencja, wspomagana m.in. przez terapię uzależnień, udział w spotkaniach anonimowych alkoholików, przebudowę stylu życia na abstynencki, zdobywanie wiedzy z zakresu alkoholizmu i dziedzin pokrewnych. Proces zdrowienia z choroby alkoholowej jest niezwykle trudny i skomplikowany, uzależniony przede wszystkim od chęci i dobrej woli zainteresowanego. Uzależnienie niezależnie od postaci wpływa destrukcyjnie na jednostkę, powodując jej marginalizację i wykluczenie społeczne. Problemy wynikające z uzależnienia są ściśle związane z innymi problemami społecznymi.

Najczęściej spotykane zagrożenia:

- 1) zagrożenie zdrowia i życia,
- 2) rozpad rodziny,
- 3) utrata miejsca pracy,
- 4) łamanie norm społecznych i prawnych.

2. Ustawodawstwo.

Skala problemów wynikających z uzależnienia od alkoholu jest na tyle duża i poważna, że działania w tym zakresie regulowane są ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. nr 70, poz. 473 z późn. zm.)

3. Skala problemu.

Około 800 mieszkańców Cieszyna to osoby uzależnione od alkoholu, około 1400 dorosłych żyje w otoczeniu osoby uzależnionej od alkoholu, około 1400 dzieci wychowuje się w rodzinach z problemem alkoholowym, około 1900 osób pije szkodliwie (obliczenia dokonane na podstawie danych szacunkowych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

W 2008 roku alkoholizm był przestanką do przyznania przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pomocy finansowej 61 rodzinom.

Z kolei statystyki policyjne dostarczają danych na temat interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu. W wyniku tych interwencji w 2008 roku do miejsca zamieszkania odwieziono 170 osób, do placówek służby zdrowia 26, natomiast 246 osób zostało zatrzymanych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych. 198 osób nietrzeźwych (w tym 172 mężczyzn, 22 kobiety, 4 nieletnich chłopców) przewieziono do Izby Wytrzeźwień w Bielsku-Białej.

4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Gminna Komisja działa na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W 2008 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęły 102 zgłoszenia (dotyczyły 89 osób, w tym 20 kobiet i 69 mężczyzn), wobec 27 osób Komisja wystąpiła do sądu rejonowego z wnioskiem o zobowiązanie do pojęcia leczenia odwykowego.

5. Lista instytucji, organizacji działających w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i profilaktyki:

1) Instytucje publiczne:

- a. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (tworzenie i koordynowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; organizowanie programów profilaktycznych; organizowanie akcji profilaktycznych m. in. Szkoła Wczesnej Profilaktyki).
- b. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu).
- c. Placówka leczenia uzależnień (program podstawowy dla osób uzależnionych od alkoholu; program terapii pogłębionej dla osób

- uzależnionych od alkoholu; program dla osób współuzależnionych; program dla Dorosłych Dzieci Alkoholików).
- d. Komenda Powiatowa Policji (zapewnienie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa i porządku, zwalczanie przestępczości, organizowanie czynności patrolowych i interwencyjnych).
 - e. Samopomocowe Grupy Anonimowych Alkoholików (udzielanie wzajemnego wsparcia w utrzymaniu abstynencji).
 - f. Poradnia Pedagogiczno - Psychologiczna (udzielanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom i młodzieży).
 - g. Izba Wyrzeźwień (kompleksowa opieka nad osobami w stanie nietrzeźwości, odprowadzonymi i przyjętymi na pobyt).
 - h. Biblioteka Miejska Oddział dla Dzieci (organizacja zajęć o charakterze biblioterapeutycznym; prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień).
 - i. Szkoły i przedszkola (realizacja programów profilaktycznych).
 - j. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (organizowanie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży).
 - k. Straż Miejska (zapewnienie mieszkańcom miasta bezpieczeństwa i porządku, organizowanie czynności patrolowych i interwencyjnych, realizacja Gminnego Programu Poprawy Bezpieczeństwa „Bezpieczny Cieszyn”).

2) Organizacje pozarządowe:

- a. Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” (Centrum Profilaktyki Edukacji i Terapii „Kontakt” - pomoc psychologiczna prawna, terapeutyczna dla osób potrzebujących, głównie dzieci i młodzieży z rodzin zaniedbanych, kobiet żyjących w związkach z osobami uzależnionymi; Centrum Edukacji Socjalnej - działalność edukacyjna, schronienie, posiłki, pomoc medyczna, psychologiczna, prawna i zawodowa dla osób uzależnionych; Młodzieżowy Klub Środowiskowy - przeznaczony dla młodzieży ponadgimnazjalnej).
- b. „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna (Hostel - schronienie, wyżywienie, odpowiednie warunki socjalno - bytowe, grupy wsparcia, pomoc psychologiczna, terapia grupowa, grupy samopomocowe, przeznaczony dla pełnoletnich mężczyzn).
- c. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (zajęcia dla dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych, często z rodzin dysfunkcyjnych, o niskim statusie materialnym, które chcą w sposób aktywny spędzać czas wolny; celem Towarzystwa jest nauczenie dzieci podejmowania odpowiednich decyzji, przestrzegania norm społecznych, współpracy w grupie i samodzielności).
- d. Cieszyńskie Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Familia” (pomoc osobom uzależnionym oraz współuzależnionym).

§ 2

Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2010 rok.

1. Cel główny

Zapobieganie powstaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi.

2. Cele szczegółowe

- 1) Ograniczenie spożycia alkoholu na terenie Gminy ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- 2) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- 3) Budowanie skutecznych form kontroli społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu, w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 4) Motywowanie osób nadużywających alkoholu do działań zaradczych, w tym do podjęcia terapii odwykowej.

§ 3

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Zadanie I: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- 1) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
 - a. przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu powodujących rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, zakłócanie spokoju lub porządku publicznego;
 - b. prowadzenie rozmów interwencyjno - motywacyjnych z osobami, co do których wpłynęły zgłoszenia;

- c. kierowanie osób, które nie zgodziły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie leczeniu odwykowemu, na badanie przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego;
 - d. kierowanie wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego do sądu.
 - 2) Dofinansowanie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz inne instytucje w zakresie kompleksowych działań terapeutycznych dla osób uzależnionych;
 - a. dofinansowanie programu pomocy psychologicznej i prawnej, w tym poradnictwa prawnego, kontaktu indywidualnego, mediacji i terapii rodziny, interwencji kryzysowych, grup terapeutycznych, grup terapii zajęciowej, grup wsparcia oraz innych form pomocy psychologicznej *;
 - 3) Prowadzenie działań terapeutycznych dla osób uzależnionych i nadużywających alkoholu dowożonych z terenu Cieszyna do Izby Wytrzeźwień w Bielsku-Białej.
 - 4) Wspieranie leczenia odwykowego;
 - a. zwiększenie dostępności terapii poprzez uzupełnienie gwarantowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń podstawowych w placówce leczenia odwykowego;
 - b. dofinansowanie terapii osób niepełnosprawnych prowadzonej przez placówkę leczenia odwykowego;
 - c. organizowanie zajęć motywacyjno - korekcyjnych dla mieszkańców Cieszyna, pijących szkodliwie lub uzależnionych od alkoholu, którzy nie kwalifikują się do terapii, w tym dla mieszkańców domów pomocy społecznej.
2. **Zadanie II: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**
- 1) Wspieranie działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe w zakresie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy;
 - a. dofinansowanie programu pomocy kobietom i dzieciom - ofiarom przemocy, w tym schronienia w sytuacji kryzysowej związanej z przemocą, wsparcie emocjonalne i rzeczowe, poradnictwo medyczne, prawne, psychologiczne i socjalne, interwencja kryzysowa, grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, terapia indywidualna oraz inne formy pomocy.

- 2) Budowanie lokalnej koalicji wspierającej i animującej działania pomocowe na rzecz ofiar, świadków i sprawców przemocy w ramach istniejącej infrastruktury pomocowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii „KONTAKT”, „Teen Challenge” Chrześcijańskiej Misji Społecznej, Hostelu “Przeciw Przemocy - Wyrównać Szanse”, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Powiatowej Policji, Starostwa Powiatowego, dzielnicowych, kuratorów oraz pedagogów.
 - 3) Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych;
 - a. dofinansowanie programu socjoterapeutycznego i edukacyjnego dla dzieci i młodzieży, w tym m.in.: zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, douczania, zajęć i treningów integracyjnych, komunikacji interpersonalnej, asertywności, zajęć sportowo-rekreacyjnych, plastycznych, imprez okolicznościowych oraz dożywiania*;
 - b. organizacja wypoczynku letniego zakładającego przeprowadzenie programu terapeutycznego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych*.
 - 4) Realizacja programu edukacyjno - korekcyjnego dla sprawców przemocy domowej.
3. **Zadanie III:** Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.
- 1) Organizacja akcji profilaktycznych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym organizacja XV edycji Szkoły Wczesnej Profilaktyki*.
 - 2) Realizacja programów profilaktycznych w cieszyńskich przedszkolach i szkołach, organizacja zajęć i szkoleń z zakresu programów profilaktycznych dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie pomocy dziecku oraz dla rodziców*.
 - 3) Wspieranie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w obszarze uzależnień oraz w zakresie rozwijania zainteresowań wśród dzieci i młodzieży*.
 - 4) Wspieranie działań podejmowanych przez kluby sportowe i instytucje w zakresie organizacji cyklicznych zajęć sportowo - rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz doposażania obiektów sportowo - rekreacyjnych w Cieszynie w celu umożliwienia ich organizowania;
 - a. dofinansowanie organizacji cyklicznych zajęć sportowo - rekreacyjnych i otwartych imprez sportowo - rekreacyjnych prowadzonych i koordynowanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Cieszynie*;

- b. sfinansowanie zakupu sprzętu sportowego z przeznaczeniem na doposażenie obiektów sportowo-rekreacyjnych w Cieszynie*.
- 5) Wspieranie realizacji działań profilaktycznych i edukacyjnych podejmowanych przez Bibliotekę Miejską*;
 - a. prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w Oddziale dla Dzieci Biblioteki Miejskiej w Cieszynie*;
 - b. zakup literatury z zakresu profilaktyki uzależnień dla Biblioteki Miejskiej w Cieszynie*.
- 6) Podejmowanie działań służących edukacji publicznej w zakresie problematyki uzależnień*;
 - a. zwiększanie dostępności informacji o działaniach podejmowanych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz o dostępnej ofercie pomocy na terenie Cieszyna, między innymi poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie)*;
 - b. organizowanie dyżurów przedstawicieli różnych grup zawodowych zajmujących się pomaganiem w cieszyńskich szkołach, służących między innymi informowaniu o dostępnych formach pomocy, zwłaszcza w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień*;
 - c. współdziałanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie z mediami w zakresie prowadzenia polityki informacyjnej, dotyczącej zagadnień związanych z profilaktyką i uzależnieniami*.
- 4. **Zadanie IV: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.**
 - 1) Wspomaganie instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie działalności służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
 - a. dofinansowanie kosztów prowadzenia przez Komendę Powiatową Policji w Cieszynie działań podejmowanych wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - b. wspieranie działań klubu abstynenta, w tym między innymi organizacji terapii rodzinnej, obozów terapeutycznych, grup terapeutycznych i obsługi telefonu trzeźwości.
- 5. **Zadanie V: Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie.**
 - 1) Wspieranie działań na rzecz osób wykluczonych społecznie;

- a. dofinansowanie programu zapewniającego schronienie osobom bezdomnym, odpowiednie warunki socjalno - bytowe oraz wyżywienie*;
- b. dofinansowanie programu socjalno - edukacyjnego, w tym pracy socjalnej, grup edukacyjnych, wykładów, warsztatów edukacyjnych oraz warsztatów pracy dla osób bezdomnych, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezrobotnych*.

6. **Zadanie VI: Inne działania związane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

- 1) Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (realizacja: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych);
- 2) Wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych, określonej we wniosku o zezwolenie z zasadami usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonymi w uchwale Rady Miejskiej (realizacja: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).
- 3) Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
 - a. dofinansowanie szkoleń pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie z zakresu pracy z osobami nadużywającymi alkoholu;
 - b. dofinansowanie szkoleń osób działających w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych;
 - c. udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szkoleniach i konferencjach z zakresu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - d. finansowanie kosztów krajowych podróży służbowych członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 4) Zakup wyposażenia, materiałów i artykułów biurowych na potrzeby obsługi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 5) Finansowanie kosztów korespondencji prowadzonej przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

7. **Zadanie VII: Zasady wynagradzania członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.**

- 1) Za udział w posiedzeniu zespołu prowadzącego postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu członkowi Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 6% minimalnego wynagrodzenia za pracę za każdą godzinę posiedzenia.

- 2) Za udział w kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, członkowi Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 18% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

§ 4

Ewaluacja.

1. Narzędzia ewaluacji Programu.

- 1) Systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2) Systematyczne sprawdzanie zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności.
- 3) Sporządzanie raz w roku sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

gwiazdką (*) oznaczone zostały działania wspólne dla Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i dla Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii; finansowane z budżetu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.